כפר עולמי · יחידה 1: החיים בעולם משתנה · חוברת קטנה

העולם משתנה

חוברת תלמיד · **ז׳ רגיל**

פעם מכתב הפליג חודשים – היום הודעה מגיעה בשנייה. מה קרה לעולם?

שם:	כיתה:	תאריך:

מה בחוברת?

1. מושגי מפתח
2. קוראים: העולם מתקרב: לפני ואחרי
3. חלק א׳ – מתרגלים מושגים
4. חלק ב׳ – בודקים הבנה
5. חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים
6. כרטיס יציאה ✂

משחקים לשיעור הזה (חידון מהיר, איש תלוי, טריוויה ועוד) באתר: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

יצרה: רוית ראש בן ישי

מושגי מפתח

קראו את המושגים. נשתמש בהם בכל החוברת.

כפר גלובלי

דימוי לעולם שבו מקומות רחוקים מחוברים כל כך, עד שנדמה שכל בני האדם גרים בכפר אחד.

לדוגמה: שיר חדש מושמע באותו יום בכל היבשות

תמורה

שינוי משמעותי שמתרחש לאורך זמן בתחום מסוים, כמו תחבורה, תקשורת, כלכלה או נוף.

לדוגמה: מעבר ממכתבים בדואר להודעות בטלפון

מהפכת התקשורת

השינוי המהיר בדרכים להעביר מידע – מהטלפון והמחשב ועד האינטרנט והטלפון החכם.

לדוגמה: שיחת וידאו עם קרובים בצד השני של העולם

גלובליזציה

תהליך שבו מדינות, כלכלות ותרבויות נעשות קשורות ותלויות זו בזו יותר ויותר.

לדוגמה: טלפון שחלקיו יוצרו בכמה מדינות שונות

התכווצות העולם

התחושה שהמרחקים קטנו, כי הזמן הדרוש כדי להגיע או לתקשר ממקום למקום התקצר מאוד.

לדוגמה: נסיעה שלקחה יום נמשכת היום שעה

מהפכת התחבורה

התפתחות כלי תחבורה מהירים וגדולים – מטוסים, אוניות משא ורכבות – שקיצרו מאוד את זמני הנסיעה.

לדוגמה: טיסה של שעות במקום הפלגה של שבועות

רמת מינוע

מספר כלי הרכב ביחס למספר התושבים; כשהיא עולה, יותר אנשים נוסעים ברכב פרטי.

לדוגמה: יותר משפחות עם שתי מכוניות

ניידות

היכולת של אנשים, סחורות ומידע לנוע ממקום למקום במהירות ובקלות.

לדוגמה: משפחה שעוברת לגור בעיר אחרת

קוראים

העולם מתקרב: לפני ואחרי

דמיינו את סבתא רבתא שלכם כותבת מכתב לקרובי משפחה בארץ רחוקה. המכתב הפליג באונייה, ועד שהגיעה תשובה עברו שבועות ואף חודשים. היום הודעה מגיעה לכל מקום בעולם בתוך שניות, ואפשר אפילו לראות את הקרובים בשיחת וידאו. זוהי מהפכת המידע והתקשורת.

גם התחבורה עברה תמורה עמוקה. מטוסים, אוניות משא ענקיות ורכבות מהירות מקצרים את הזמן שנדרש כדי לעבור ממקום למקום. כשהזמן מתקצר, נדמה לנו שגם המרחק עצמו קטן – ולכן אומרים שהעולם "התכווץ". הניידות של אנשים ושל סחורות גדלה מאוד.

כשמידע, אנשים וסחורות נעים במהירות, מה שקורה במקום אחד משפיע במהירות על מקומות אחרים. אופנה, מוזיקה, מאכלים, רעיונות ואפילו משברים עוברים מעבר לגבולות. לכן יש המתארים את העולם כ"כפר גלובלי", כאילו כל תושבי כדור הארץ גרים בכפר אחד שבו כולם יודעים מה קורה אצל כולם. התהליך שבו העולם נעשה מחובר ותלוי יותר נקרא גלובליזציה.

לכל שינוי יש גם צד שני. עלייה ברמת המינוע מאפשרת לאנשים להגיע בחופשיות לעבודה, ללימודים ולבילויים, אבל גם יוצרת פקקים, תאונות וזיהום אוויר. הגאוגרף שואל תמיד שלוש שאלות: מה השתנה? איפה רואים את השינוי במרחב? ולמי הוא טוב – ולמי פחות?

חלק א' – מתרגלים מושגים

בחלק הזה נחבר כל מושג להגדרה שלו, ונזהה דוגמאות מהחיים.

1. התאימו: כתבו בריבוע את האות של ההגדרה המתאימה.

1. תמורה	**א.** דימוי לעולם שבו מקומות רחוקים מחוברים כל כך, עד שנדמה שכל בני האדם גרים בכפר אחד.	
2. כפר גלובלי	**ב.** התחושה שהמרחקים קטנו, כי הזמן הדרוש כדי להגיע או לתקשר ממקום למקום התקצר מאוד.	
3. גלובליזציה	**ג.** התפתחות כלי תחבורה מהירים וגדולים – מטוסים, אוניות משא ורכבות – שקיצרו מאוד את זמני הנסיעה.	
4. מהפכת התקשורת	**ד.** השינוי המהיר בדרכים להעביר מידע – מהטלפון והמחשב ועד האינטרנט והטלפון החכם.	
5. מהפכת התחבורה	**ה.** שינוי משמעותי שמתרחש לאורך זמן בתחום מסוים, כמו תחבורה, תקשורת, כלכלה או נוף.	
6. התכווצות העולם	**ו.** תהליך שבו מדינות, כלכלות ותרבויות נעשות קשורות ותלויות זו בזו יותר ויותר.	

2. השלימו: לאיזה מושג מתאימה כל דוגמה?

מחסן מילים: מהפכת התחבורה התכווצות העולם רמת מינוע ניידות

1. יותר משפחות עם שתי מכוניות – זו דוגמה ל־_____
2. משפחה שעוברת לגור בעיר אחרת – זו דוגמה ל־_____
3. נסיעה שלקחה יום נמשכת היום שעה – זו דוגמה ל־_____
4. טיסה של שעות במקום הפלגה של שבועות – זו דוגמה ל־_____

חלק ב' – בודקים הבנה

חזרו לקטע הקריאה. הקיפו את התשובה הנכונה, וסמנו נכון או לא נכון.

1 מה מתאר הביטוי "התכווצות העולם"?

- ◯ א. כדור הארץ נעשה קטן יותר בגודלו
- ◯ ב. היבשות מתקרבות זו לזו
- ◯ ג. הזמן הדרוש כדי להגיע ולתקשר התקצר מאוד
- ◯ ד. מספר המדינות בעולם קטן

2 מהי "רמת מינוע"?

- ◯ א. מספר כלי הרכב ביחס למספר התושבים
- ◯ ב. מהירות הנסיעה המותרת בכביש
- ◯ ג. מספר המנועים במטוס
- ◯ ד. כמות הדלק שמכונית צורכת

3 איזו דוגמה מתאימה ביותר ל"כפר גלובלי"?

- ◯ א. חקלאי שמוכר ירקות לשכנים
- ◯ ב. שיר חדש נשמע בו ביום ביבשות רבות
- ◯ ג. ילד הולך ברגל לבית הספר
- ◯ ד. משפחה אוכלת ארוחת ערב יחד

4 מה מבין אלה הוא מחיר של עלייה ברמת המינוע?

- ◯ א. קל יותר להגיע לעבודה
- ◯ ב. אפשר לטייל יותר
- ◯ ג. זיהום אוויר ופקקים
- ◯ ד. אפשר לגור רחוק מהעיר

5 איזו שאלה אינה מתוך שלוש שאלות הגאוגרף על שינוי?

- ◯ א. מה השתנה?
- ◯ ב. איפה רואים את השינוי במרחב?
- ◯ ג. למי השינוי טוב ולמי פחות?
- ◯ ד. כמה עולה השינוי בחנות?

נכון או לא נכון? אם לא נכון – תקנו בשורה.

1 גלובליזציה היא תהליך שבו מדינות העולם נעשות תלויות זו בזו יותר ויותר.	נכון	לא נכון
2 "התכווצות העולם" פירושה שהמרחק בין היבשות קטן.	נכון	לא נכון
3 משבר במקום אחד בעולם יכול להשפיע מהר על מקומות אחרים.	נכון	לא נכון
4 מהפכת התחבורה קשורה בעיקר להמצאת האינטרנט.	נכון	לא נכון

חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים

כאן אין תשובה אחת נכונה. כתבו במשפטים מלאים והסבירו את דעתכם.

1 בחרו תחום אחד (תקשורת, תחבורה, קניות או בילוי) והשוו בין "לפני" ל"אחרי".

התחילו כך: בעבר... ואילו היום...

2 הסבירו מדוע השתמשו דווקא במילה "כפר" כדי לתאר את העולם של היום.

3 תארו שינוי אחד ומי מרוויח ממנו ומי עלול להיפגע ממנו.

התחילו כך: השינוי הוא... מרוויחים ממנו... נפגעים ממנו...

כרטיס יציאה – העולם משתנה

גזרו לאורך הקו המקווקו ומסרו למורה. שם: _____

1 תמורה אחת שלמדתי עליה היום...

2 הסבירו במשפט: "העולם התכווץ" כי...

3 שאלה שהייתי רוצה לשאול גאוגרף...

איך הבנתי? ◯ הבנתי היטב ◯ הבנתי חלקית ◯ אני צריכים/ות עזרה